

Mestermunka

Dvořák: Ruzalka

Magyar Állami Operaház

Premier: 2024. január 31.

Rendező: Szikora János

Díszlettervező: Szendrényi Éva

Jelmeztervező: Zoób Kati

Tartalomjegyzék

A darab kiválasztásának oka	2
Módszertan	3
A díszlet ismertetése.....	3
Kritikák.....	14
Kitekintés-áttekintés	15
Összegzés.....	18
Irodalomjegyzék.....	19
Képek jegyzéke.....	20
Függelék – A tervfogadás kiviteli terveinek kivonatos anyagai.....	21
<i>Az 1. és a 3. felvonás díszletterve .....</i>	<i>21</i>
<i>A 2. felvonás díszletterve .....</i>	<i>27</i>

A darab kiválasztásának oka

Ezt az előadást azért választottam mestermunkámnak, mert nagyon közel áll hozzám az art nouveau és art deco vizuális világa, mely a librettó és az opera megszületésének időszakában, és az azt követő néhány évtizedben is meghatározó stílus. Érdekelt, hogy hogyan lehet egy modern, mégis erőteljesen szimbolikus „fordított” tündérmese világot megjeleníteni ma a színpadon. Az art nouveau és art deco alkotások inspirációs forrást jelentettek ehhez.

1. kép: Rusalka finálé (fotó: Berecz Valter)

2. kép: Ruszalka palotaképe (fotó: Berecz Valter)

Módszertan

Mestermunkám leírása kapcsán a disszertációm készítésénél leírt kutatási módszert követtem, valamint megkerestem társalkotóimat: Szikora János rendezőt és Zoób Kati jelmeztervezőt, hogy felelevenítsem a közös munka alapjait.

Az elemzésem Függelékében nézhetők meg a tervfogadás kiviteli terveinek kivonatos anyagai.

A díszlet ismertetése

Az operai díszletnek olyan kihívásoknak kell megfelelni, hogy a műfaj zeneiségét, a librettó elhangzó szövegét, valamint annak térigényét mindenkor kiszolgálja.

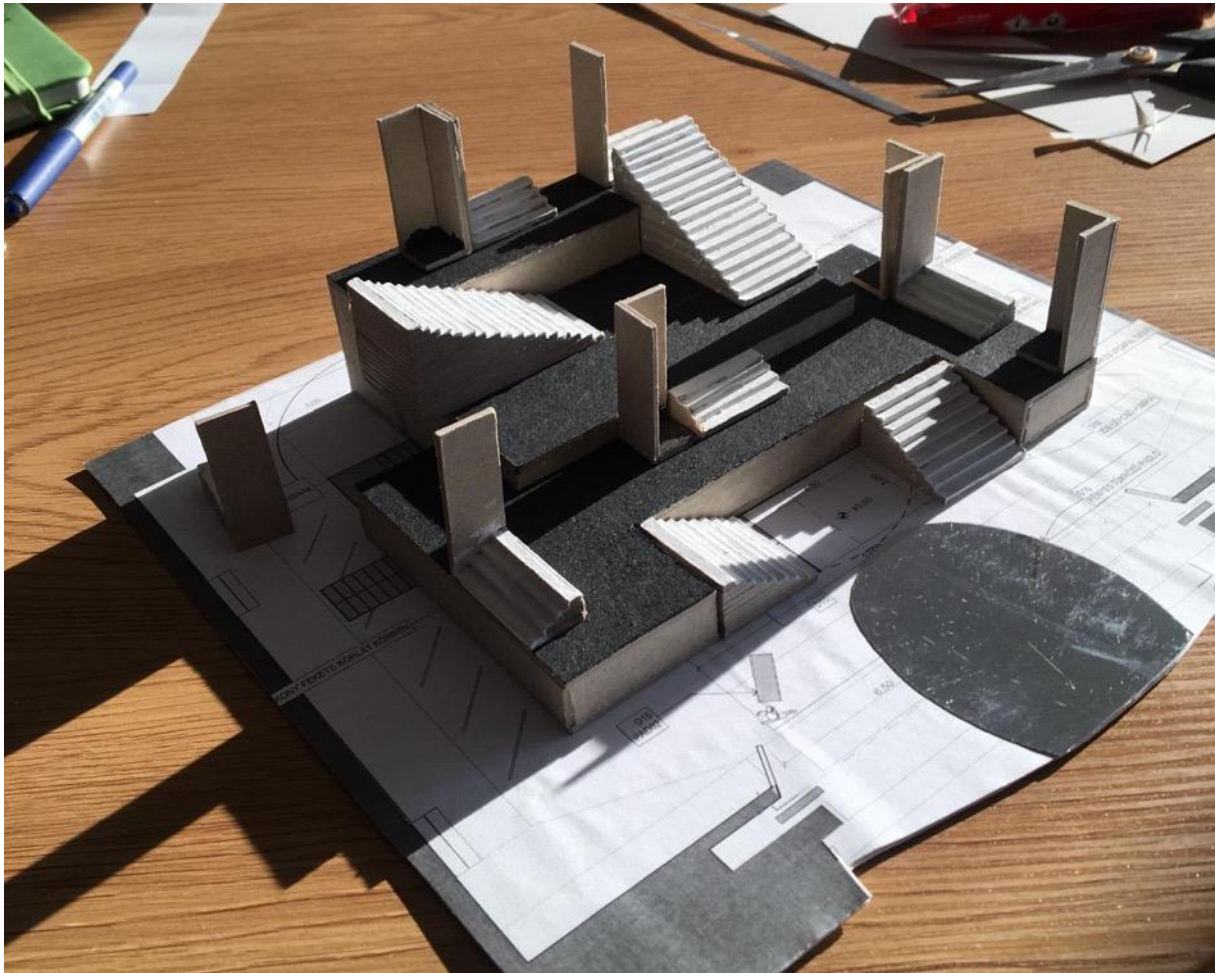
A díszlettervezés elengedhetetlen sajátossága az alkotói közösségben végzett munka (a jelmeztervezővel-rendezővel hármásban).

A Ruszalka díszletének megtervezésekor két igen fontos gyakorlati szempontot is figyelembe kellett vennünk a rendezővel a művészeti koncepció kialakításában:

- Az operát 3 felvonásban játsszuk, 2 szünettel. Az első és a harmadik felvonás ugyanott játszódik a tóparton, a tóban és Jezsibaba „barlangjában”, a második

pedig a herceg tóhoz közeli palotájában. Vagyis két díszletünk van, a két szünet azonban nem lehet 30-30 percnél több.

- A másik fontos tényező a bekerülési költség volt, melyet nem léphettünk túl.

3. kép: A második felvonás kézimakettje $m=1:100$ léptékben segíti a rendezőt munkájában

Nagy kihívás volt megtervezni a drámai teret egy olyan előadáshoz, melyben keveredik a valóság és a mese, mely pszichológiai dráma, de szimbolikus történet is egyben a nővé válásról. Központja a szerelem, de egyben az időskori szembenézés is mindazzal, hogy amilyen döntéseket hoztunk az életben, annak következményeit évtizedek múlva is viseljük. A díszlet egyik legfontosabb szimbolikus eleme a 7 méter átmérőjű Hold lett, melynek központja az alaprajz központja is, de billenthető, és tükörfelületében néha a szereplők, az előadás végén pedig a zenekar és maguk a nézők is tükröződnek, eképpen belevonódva a történet sokrétű élményébe.

Szikora János rendező így ír a Ruzsalka műsorfüzetében arról, hogy mi keltette fel érdeklődését az operával kapcsolatban:

"Minden tisztességes tündérmese úgy ér véget, hogy a tündér meghal, vagy elveszi a királyfi. De milyen tündérmese az, ahol a tündér a harmadik felvonásra megöregszik? Ez nekem egy teljesen új és érdekes perspektívát nyitott: ebben a mesében a librettó írója és

a zeneszerző sok mindent elmond a férfi és női kapcsolatáról, a vágyról, szenvedélyről, a vágy beteljesületlenségéről, ám mindemellett fontos, hogy kimondva-kimondatlanul ott bujkál a fiatalságnak és öregségnek egy különös ellentéte: a harmadik felvonás elején egy öreg tündér visszaemlékezik mindarra, ami az előző két felvonásban történt, és szembesül a saját végzetével, amit kulcsmomentumnak gondolok.”

Ruszalka a szláv mitológiában az a veszélyes vízitündér, aki szépségével elvarázsolja, és vízbe fojtja a férfiakat. (Német rokona Lorelei, aki varázslatos énekével teszi ugyanezt.) Ruszalka története irodalmi toposz, melyet több szerző is feldolgozott Dvořák előtt:¹ Jaroslav Klapil librettójának története hasonlít a minden gyerek által ismert Andersen mese Kis hableányára, aki vízitündér létebe beleszeret a hercegbe, és hangját adja cserébe azért, hogy ő is emberré váljon. Ruszalka sorsa legalább olyan tragikus véget ér, mint a kis hableányé. A Dvořák féle opera különlegessége, hogy az utolsó felvonásban a két főszereplő már idősen találkozik, visszanézve közös múltjukra, felvállalva sorsukat. De a nézők értelmezésében a sokféle hasonló történet felidézi egymást, és elgondolkodtató, hogy hogyan lett a veszélyes vízitündérből egy ártatlan fiatal lány, aki minden áldozatot meghoz a szerelméért, és sorsa a boldogtalanság lesz. Ezért is kapott nagy szerepet az előadás vizuális megjelenésében a Hold, mely a lélek, a nőiség szimbóluma is, változásaival (holdfázisok) jelezve a női sors, a női szerepek változásait az idő színpadán.

A zene hatalmas dimenziókba kalauzol minket, emberi és tündérvilág tájain járunk. Dvořák romantikus zenéje mesterien ábrázolja lírai és expresszív dallamaival a mesén keresztül a lélek mélységeit. Vizuálisan mindez az első és harmadik felvonásban a spirális lépcső formájában jelenik meg - a szereplők 5 méter magasról érkeznek a tó mellé, mintegy szimbolizálva az alászállást a lélek mélységeibe, ahol a tudattalan (víz szimbolika) tudását próbálják megtalálni. Zenéje cseh népzenei elemeket is tartalmaz. Az erdőőr és a kukta gyakorlatias figurája, mely zenei szempontból legközelebb áll a cseh népzenei hagyományokhoz, kiemelten ellenpontozza a történet nagyon érzelmes, transzcendens vonulatát.

Ha a szöveg szempontjából vizsgáljuk a díszletet, a szöveg konkrétan utal a Hold és a víz kapcsolatára, mely a díszlet egyik fontos jellemzője.

A librettó szerint:

„Néha fel-felnéz a holdra,

Mintha a víz ablak volna,”²

A Hold-víz dinamikát vizsgálva a lélek, a női minőség égi képe a Hold, mely tükröződik a vízben, abban a vízben, mely a tudattalan szimbolikáját hordozza. Az előadásban a víz tánccal jelenítődik meg, melynek koreográfiája a szerpentint idézi, és ezzel a lélek

---

¹ Például Puskin, akinek története alapján Alexandr Szergejevics Dargomizsszkij írt operát a XIX. század közepén.

² A szöveggönyv a tarjanz.eu/libretto/szovegek/rusalka.txt címen érhető el.

végtelen mélysége jelenik meg az előadásban. A szövegben a víz mélyét a következőképp jellemzik:

„Ám itt, a mélyben igazgyöngyöt,
Színaranyhal-pénzt is rejt a zöld hínár.”

Fontos szerepet tölt be a darabban Jezsibaba, a boszorkány, aki a két világ közt él, (a díszlet vizuális megjelenése szerint is) és a női minőség bölcs öregasszony oldalát jeleníti meg, mely mindkét világot jól ismeri. Ő a népmesék öreg boszorkánya, aki tudásával segítheti, de próbára is teheti a hőst / hősnőt.

Jezsibaba kunyhója a díszletben félúton van a tó és a valóságos világ között. Hasonló, de rövidebb, íves lépcső vezet hozzá, mint a herceg világába. A két lépcső egymással koncentrikus. Jezsibaba az a boszorkány, aki bölcs, félelmetes, de segít, ha feltételekkel is. Ruzsalka így jellemzi őt a szöveg szerint:

„Te bölcs vagy, soktudó. Most segíts!
Tiéd a fák, füvek titka is.
Varácsolj emberré, ne legyek más!
Se tündérlány, se látomás!
Erdei mérgek csíráit, holdfénynek
Bűbáját kavarni, te azt is jól érted;
Rontasz vagy éltetsz, hegyeket döntesz,
Tenéked semmiség, jól tudom mindezt.”

Ruzsalkát mindenki figyelmezteti még a saját világában, (mely megjelenésében átmenet a valóságos tó és a spirituális lét között) arra a veszélyre, hogy elhagyva saját közegét, némán, megfosztva a kommunikáció lehetőségétől, boldogtalan lesz az emberi világban, és nem lesz visszaút a régi otthonába, de Ruzsalka ezt is vállalja a szerelemért. Sajnos mégsem sikerül megtartania a herceg szerelmét, mert az átváltozásnál megtagadtatik tőle az erotika, a szenvedély fizikai megélése. Ruzsalka sorsa, hogy a nő égi mása legyen, mely elnyeléssel fenyegeti a férfit, ha nem képes időben elszakadni tőle.

A herceg így taszítja el a librettó szerint:

„Nem kellesz. Tűnj el, jéghideg ajkú szörnyeteg!”

A valóságos világ, a herceg világának megjelenése a színpadon egy bíborlila színű, sárga négyzetekkel díszített art deco stílusú palota, rengeteg lépcsővel. Itt minden szögletes, minden racionálisnak látszik, mindennek megvan a helye, a rangja. A főlépcsőn a herceg és az Idegen hercegnő közlekedik, az a hercegnő, aki képes megélni a herceggel a földi szerelmet, beleértve az erotikát is, azt a szerelmet, amire Ruzsalka nem képes. A bíborlila

a hatalom és az erotika színe. Az Idegen hercegnő ruhájára egy páva van applikálva, ami a szabadság, a szépség és a szerelem, a tökéletes szerető szimbóluma.³

A harmadik felvonásban Ruzalkát látjuk, ugyanabban a szimbólumokkal teli térben, mint láttuk az első felvonásban, de már idős és boldogtalan. Már nem tartozik sem a való világhoz, sem a tündérek világához, megrekedt a két világ között. Fizikailag a díszletben mindig a tó partján látjuk. Jezsibaba státuszára emlékeztet ez a vízi világon kívüli, ám a való világhoz sem tartozó lét, de Jezsibaba bölcsessége nélkül. Jezsibaba felfedi neki, hogy meg kell ölnie a herceget ahhoz, hogy megszűnjön boldogtalansága. Azért hal meg a herceg Ruzalka csókjától, mert így mindketten lemerülhetnek a tudattalan testetlen és ideális világába, amely Ruzalka valódi világa, ám a hercegnek ez a fizikai és egyben szimbolikus halál, mely örökre eltéríti őt a valóságos világ megélésének lehetőségétől.

A librettó szövegében Ruzalka a következőképp írja a le a drámai teret:

„Ködös e táj, minden sivár,
felhős a nap-, s a holdsugár.
Boldog táncok lenge bája
engem itt már, engem itt már úgysem vár.
Sem a kedves, könnyed bájú,
játshi kedvű sellőtánc!
Jobb lesz nekem mélyen ott lenn,
ott vár rám a legszebb nász, a legszebb nász,
a síri nász.
Óh, részvétlen tó sötét vize,
nyílj meg nékem, s fogadj be!”

A díszlet ugyanaz, mint az első felvonásban. A Hold szimbolikája itt is nagyon fontos: a második felvonásban, ahol valóságos térben vagyunk, egy valóságos holdat látunk, tehát nincs tükör funkciója, míg az elsőben és a harmadikban a hold nem valóságos, hanem szimbolikus, és igazán hangsúlyos a tükör funkciója. Nemcsak a szereplők tükröződnek benne, hanem maga a zenekar és a közönség is, mely számvetésre és szembenézésre készítet a Ruzalka történet jelentés rétegeinek saját életünkben megjelenő problematikájával. A díszlet másik fontos eleme a spirális lépcső, ahol fel-le közlekedik mindenki, a valóságban is és szimbolikusan is.

---

³ Lásd népművészeti motívumok, például a hímzésekben a lepedővégeken, párnahuzatokon megjelenő pávamotívum.

Az első és a harmadik felvonás inspirációjának kulcsszavai a víz, a tánc, a Hold, az állandó áramlás, az örvénylés, az ősiség, a természet.

A másodiké a gravitáció, az épített környezet, a vertikális súlyosság, a civilizáció.

Mindenkor fontos a jelmeztervezővel előzetesen történő színegyeztetés, mivel a díszletnek és a jelmeznek közösen kell egy egységes vizuális képet alkotnia. Így történt ebben az esetben is.

Itt szeretném megjegyezni a koreográfussal történő sorozatos egyeztetést, próbákat is, melyek biztosítják, hogy időben tudja, milyen térben, milyen felületeken fog zajlani a tánc.

Zoób Katit, a jelmeztervezőt Loie Fuller art-deco korabeli táncos munkássága ihlette meg.⁴ Így a víz a táncosok állandó mozgásával lett megelevenítve.

4. kép: Loie Fuller táncol

---

⁴ Ő Isabel Duncan kortársa és pályatársa volt.

A második felvonás hercegi kastélyához először a MÁO főlépcsőjét gondoltuk alapul venni. Készültek is hozzá látványtervek, melyekhez megkerestem Zoboki Gábor építészt és kaptam tőle a felújításhoz is használt 2D, illetve 3D rajzokat.

5. kép: A MÁO főlépcsőjének 3D terve

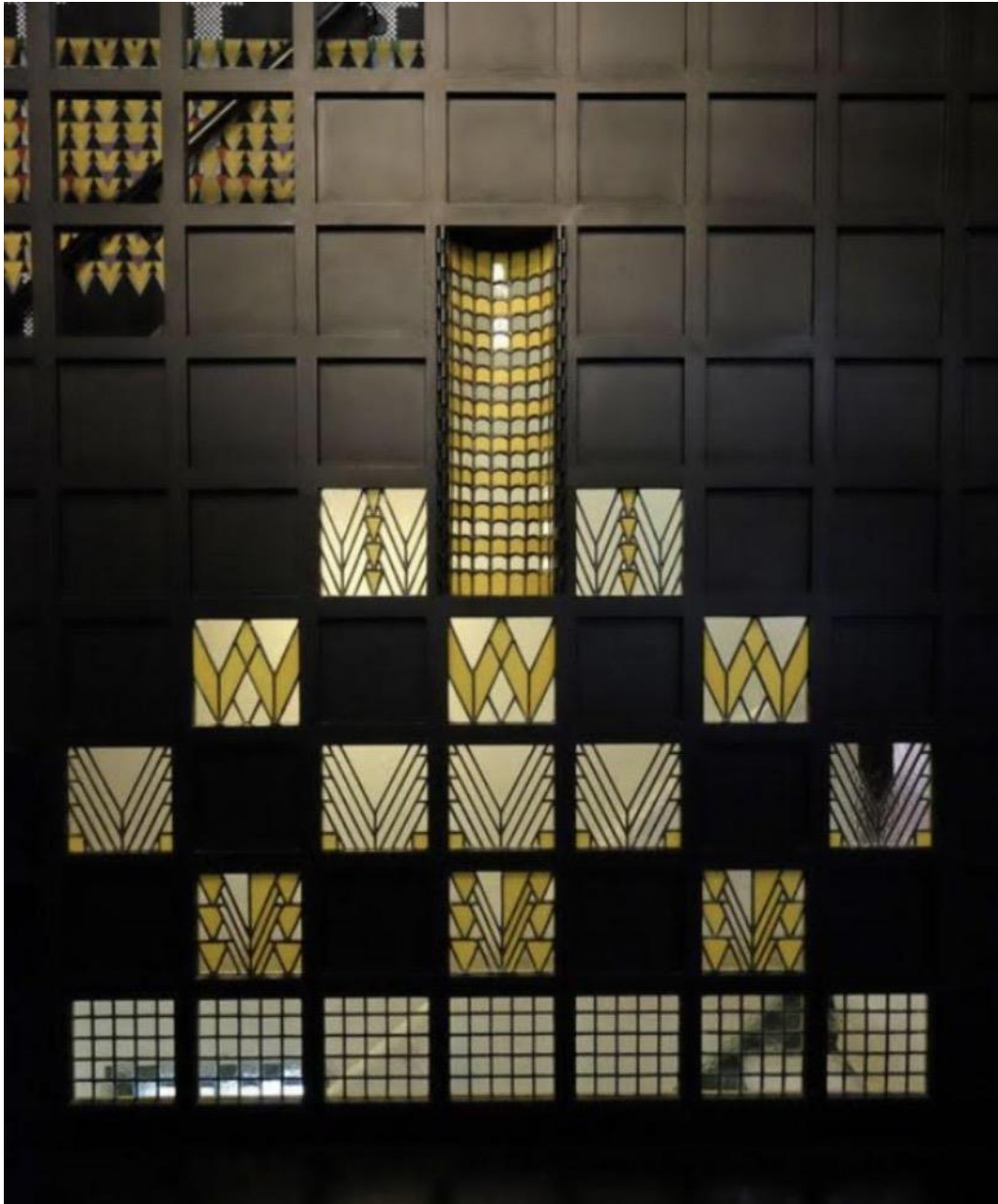

6. kép: Ruszalka 2. felvonás első operalépcsős változat látványterve

Azonban itt szólt közbe a tervezői szerződésben vállalt maximális költségkeret.

A tervezés során, mint mindig, folyamatosan egyeztettem a színpadmesterekkel, világosítókkal a műszaki megoldásokról és a gyártóműhely szcenikai részlegével az aktuális anyagköltségről. Így derült ki, hogy evvel az operaházi kőlépcsős megoldással túllépnénk a tervezett keretet. Így új megoldást kerestünk a második felvonás díszletéhez.

Ehhez Ian Macintosh skót építész-bútortervező munkássága volt a meghatározó deco inspiráció.⁵

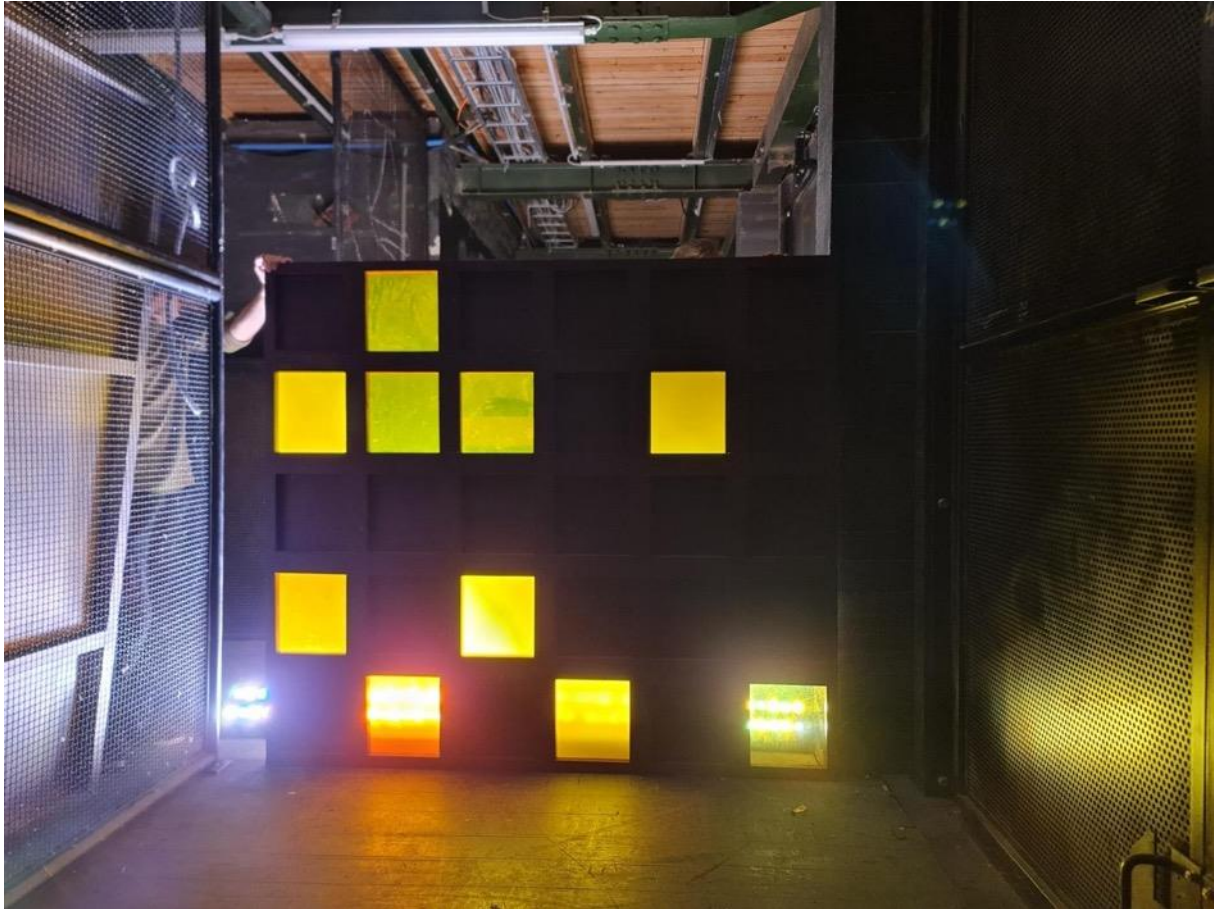

7. kép: Ian Macintosh lépcsőjének borítása glasgow-i otthonában

---

⁵ Voltam is glasgow-beli házában, több általa tervezett épületet, bútort láttam.

A második felvonás sárga világítóbetétes, padlízszánszínű falai, paravánjai ezek alapján váltak a terv részeivé. Színmintákat festettünk a festőteremben, különböző fóliákkal kísérleteztünk, hogy más-más reflektorokkal hogyan fogjuk szemből, illetve hátulról világítani.

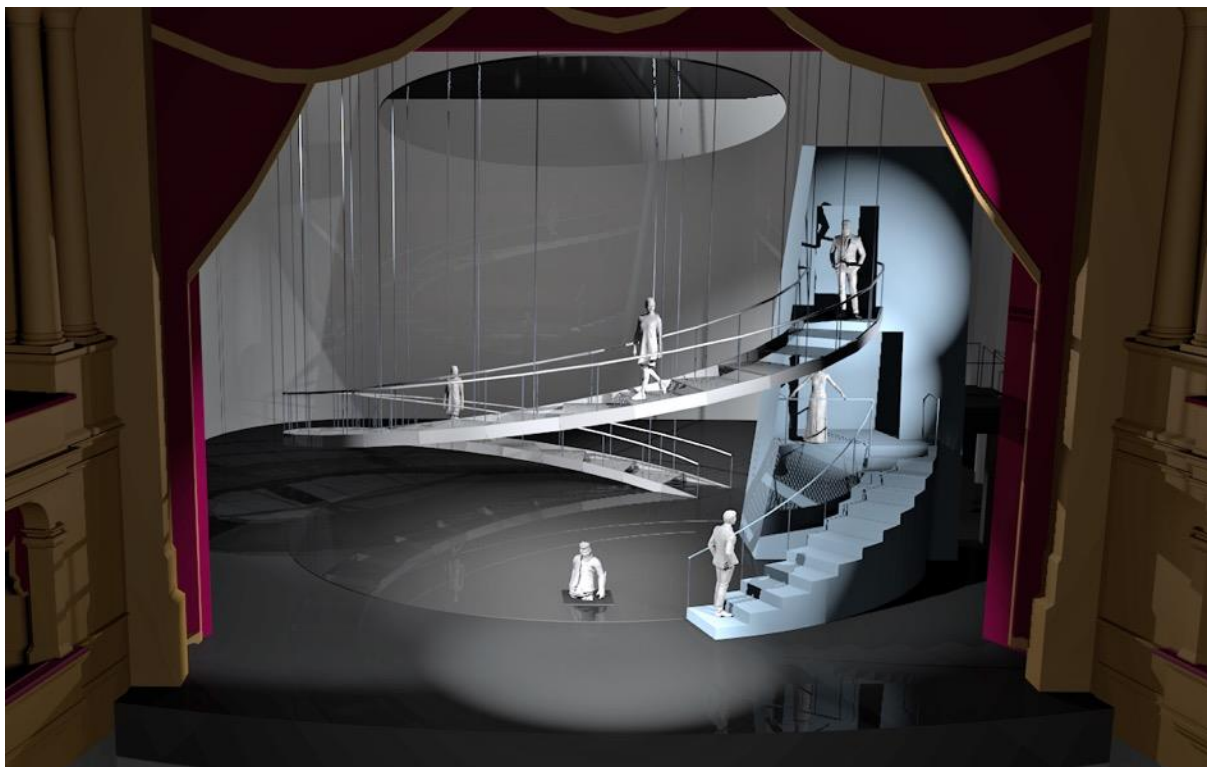
8. kép: A sárga fóliák átvilágíthatóságának próbája

A szünetben a gyors átállás érdekében a második felvonás szerkezeti alapváza a színpadtechnika alsó-, és felsőgépészetének összehangolt mozgatásaival percek alatt létrehozható. Az alapvázat takarópanelelkel, ekrü színű lépcsőkkel, korlátokkal kell kiegészíteni.

9. kép: A második felvonás látványterve

Az első és a harmadik felvonás ezüst, fényes lakk, kékes antracit színvilága díszlet-szerkezet szempontjából egy 7 m átmérőjű befüggesztett, dönthető, billenthető, le-föl mozgatható tükörből, valamint egy „sziklából” (2 bejárással egymás felett), egy 12 m külső átmérőjű, 1,5 m széles rácsos járófelületű, részben befüggesztett spirálból és egy íves lépcsőből áll.

10. kép: Az első és a harmadik felvonás látványterve

A „Szikla” felső 5 m-es érkezési szintje fogadja a spirál felső pontját.

Jezsibaba, a vak boszorkány közlekedik az íves lépcsőn 2,4 m magasságban lévő barlangjához.

Ennek az acélszerkezetű, cellás polikarbonát és kasírozott hungarocell felületű toronynak komoly statikai funkciója van. Látványában Brighton szikláira emlékeztet, és a MÁO díszletműhelyeinek remek, kísérletező összmunkáját dicséri.

11. kép: Szikla festetlen állapotban a műhelyben

A 7 m átmérőjű „Hold” hátuljára olyan strapabíró rácsos tartószerkezet készült, mely lehetővé teszi annak térbeli mozgatását a felület torzulása nélkül.

Erre csavaroztuk az egyik felén tükörfóliával borított kemény, könnyű műanyaglemezeket⁶ geometriailag ízléses és veszteség-gazdaságos kiosztásban. Így tükörként funkcionál az 1. és a 3. felvonásokban.

A második felvonás „valóságos” világához sztreccs fürdőruha fehér anyagból készült egy a tükörrre ráfeszíthető, vetíthető takarás, mely az első szünetben fel-, a második szünetben lekerül róla.

A kastély-valóság képben igazi felhőket és a Hold valós felületét vetítjük rá mappingelt vetítéssel.

A színpadon elől fekete lakk balettpadló jelzi a tavat, közepén a víz alatti világból süllyedővel közlekedve (Vízapó, Vízitündérek), hátul egy 12 m x 3 m utcán emelkedik-süllyed a kórus, leghátul pedig egy vetítőfólia zárja a teret.

Az átállás érdekében statikus bevonásával sikerült a spirál szerkezetét nagyon praktikus módon megoldani.

Alsó felét a díszítők gyorsan oldalra forgatják, másik fele zsinórba emelhető.

A kidíszítés pontos inverze a bedíszítés a második szünetben.

Ez az előre kigondolt és begyakorolt felvonásközi díszletcsere teszi lehetővé a 30 perces szüneteket.

A látványvilágot pontosan megtervezett világítási koncepció, füst, vetítés teszi teljessé.

Kritikák

Az előadást sokféleképp értelmezték a kritikák. Kondor Kata a csábítás démoni erejét helyezi fókuszba, mellyel szemben tehetetlennek látja Ruzsalkát:

„nemcsak a férfi szereplők kiszolgáltatottak, naiv lényének köszönhetően Ruzsalka sem boldogul az erotikára, számításra és megtévesztésre épülő világban.” (Kata, 2024)

Hasonlóképp értelmezi a rendezést Ráth Orsolya:

„Ruzsalka jellegében éteri maradt, hiába lett hús-vér ember. Ezt, és a női rafinériának, majd a kacérságnak, illetve a konkrét erotikus megnyilvánulásoknak a hiányát nehezményezi erősen a herceg, a lány azonban, akinek vízitündérként más eszközei voltak eddig a vonzalmának kifejezésére, nem érti, hogy miért nem elég pusztán a spirituális vonalon maradni ahhoz, hogy egy szerelem beteljesedjen.” (Orsolya, 2024)

Ráth Orsolya rámutat arra is, amit maga a rendező is megjegyez a műsorfüzetben:

„Szikora János nem ül bele ebbe a képletes hintába, és nem rest rámutatni arra sem, hogy bizony egy egész emberöltőnyi időszakra kihatnak azok a döntések, amiket fiatal korukban hoztak meg a Ruzsalkában a karakterek. „

A díszlet sokrétűségét mindegyik kritika kiemeli.

---

⁶ 3 m x 1,5 m táblákban forgalmazzák

Kitekintés-áttekintés

A Ruzalka Magyarországon a ritkán játszott darabok közé tartozik.

A Magyar Állami Operaházban eddig mindössze két vendégjátéka volt, az egyik 1956-ban a Pozsonyi Nemzeti Színház az Erkel Színházban, a másik 20 évvel később a Prágai Nemzeti Színház előadása.

A Ruzalka színpadi megjelenése kihívás mind a rendező, mind a díszlettervező számára, mert meg kell találni, hogy a sokféle jelentésrétegből mit szeretnének kiemelni színpadi, illetve vizuális szinten.

A világ színpadjain az egyik megoldás, hogy ez egy posztmodern mese, mely a női szerep nehézségeivel szembesíti a nézőt.

A MET előadásában a nő túlzott áldozatvállalása teszi elkerülhetetlenné a tragikus véget (MET 2017, Rendező Mary Zimmermann, Díszlet: Daniel Ostling, Jelmez: Mara Blumenfeld).

12. kép: Dvořák: Ruzalka - Ostling 2017

A Salzburgi fesztivál (2008.) előadásának középpontjában a nemeknek az életben betöltött szerepe áll: (2008 Salzburg Festival, Rendezők: Jossi Wieler, Sergio Morabito, Díszlet: Barbara Ehnes, Jelmez: Anja Rabes).

A leginkább figyelemre méltó magyar feldolgozás a mi előadásunkat megelőzően is ebbe az értelmezési keretbe helyezi a Ruszalka történetét. Azt meséli el, hogy hogyan lesz egy bakfisból felnőtt nő, tehát női beavatástörténetet látunk a színpadon (2009 Debreceni Csokonai Színház, Rendező: Novák Eszter, Díszlet, Jelmez: Zeke Edit

A másik elterjedt értelmezés szerint az opera a transzcendens világ szimbolikus arzenálját felvonultatva mesél a szerelem, az emberség, az egyszeri emberi élet buktatóiról. Például a víz alatti világot megjelenítő, a valóságot és a transzcendenst ötvöző, az azok közötti közlekedést 3 szinten megjelenítő 2019-es Glyndebourne-i Ruszalka előadás (Rendező: Melly Still, Díszlet: Rae Smith).

13. kép: Dvořák: Ruszalka - Smith 2019

Az antwerpeni előadásban a mindent átható víz absztrakt értelmezésén van a hangsúly a drámai térben: (Opera Ballet Vlaanderen, Antwerp, Belgium, Rendező: Alan Lucien Øyen, Díszlet: Asmund Faeravaag).

14. kép: Dvořák: Ruszalka - Faeravaag 2020

Stefano Poda célja a technikai sokknak kitett ember világából visszatalálni a humanizmushoz, az egyedi és egyszeri emberi élet reneszánsz ünnepléséhez, mely az emberfeletti világ számára nem megközelíthető (Opéra National Du Capitole Toulouse, Rendező / Díszlet: Stefano Poda 2022).

15. kép: Dvořák: Ruszalka - Poda 2022

Összegzés

Szikora János értelmezésének érdekessége, valamint vizualitás szempontjából a díszlet és a jelmez erőssége, hogy a világ színpadjain látható kétféle interpretációs megközelítést egyesíti. Benne van az az értelmezési lehetőség, mely arra hívja fel a figyelmet, hogy mennyire nehéz egymás világába valóban belehelyezkedni, beilleszkedni. Ezentúl magában hordozza Ruzalka fiatal lányból nővé érésének történetét, amely tovább vezet a férfi-nő kapcsolatok sérülékenységéhez, majd azon értelmezéshez, hogy hogyan szalaszthatja el a férfi és a nő az igaz szerelmet.

A vizuális világ azonban mindezen kívül lehetővé teszi a másik értelmezést is. Azt a pszichológiai értelmezést, hogy Ruzalka a nő elérhetetlen képe, mely, ha megszállottsággá alakul, akkor tönkreteszi egy férfi életét, mert nincs az a hús-vér nő, aki az álomképpel versenyezni tudna. Nem véletlen, hogy Ruzalka csókjának pillanatában meghal a herceg, mert ekkor a nő transzcendens képe végleg foglyul ejti, és meghal a való világ számára. Az előadás erről a pszichológiai értelmezésről is mesél, posztmodern mese formájában. Az első és utolsó felvonás Hold szimbolikája, mely folyamatosan tükröt tart mind a szereplőknek, mind a közönségnek, arra enged következtetni, hogy itt a mélylélektani egység transzcendens képét is látjuk.

Irodalomjegyzék

Rusalka: Opera Review

<https://lady.co.uk/rusalka-opera-review> (Utolsó letöltés: 2024.08.26.)

Living through Words and Dance: Rusalka at Opera Ballet Vlaanderen

<https://operatraveller.com/2019/12/23/living-through-words-and-dance-rusalka-at-opera-ballet-vlaanderen/> (Utolsó letöltés: 2024.07.26.)

Carl Gustav Jung: Aión – Adalékok a mély-én jelképiségéhez

Kiadó: Scolar, 2017.

The Met Opera's 'Rusalka' Is a Dark, Sexy Hit by Anthony Tommasini

<https://www.nytimes.com/2017/02/03/arts/review-metropolitan-opera-rusalka.html>

(Utolsó letöltés: 2024.08.22.)

Koltai Tamás: A bemutatóra érett sellő

<https://szinhaz.net/2009/05/08/koltai-tamas-a-bemutatora-erett-sello/>

(Utolsó letöltés: 2024.08.26.)

Ruszalka interjú Stefano Podával 2023.

<https://www.youtube.com/watch?v=pGg8t18Z1ug> (Utolsó letöltés: 2024.07.31.)

Ruszalka bemutató a Csokonai Színházban (Debrecen, Rendező: Novák Eszter, Díszlet-jelmez: Zeke Edit)

<https://szinhaz.hu/2009/02/10/ruszalka> (Utolsó letöltés: 2024.08.03.)

Hableánymese debütál az Operaházban

https://magyarnemzet.hu/kultura/2024/01/operahaz-ruszalka#google_vignette

(Utolsó letöltés: 2024.08.12.)

Szikora János: „A Ruszalka elvarázsolja az embert”

<https://papageno.hu/blogok/operahaz/2024/01/szikora-janos-ruszalka-interju/>

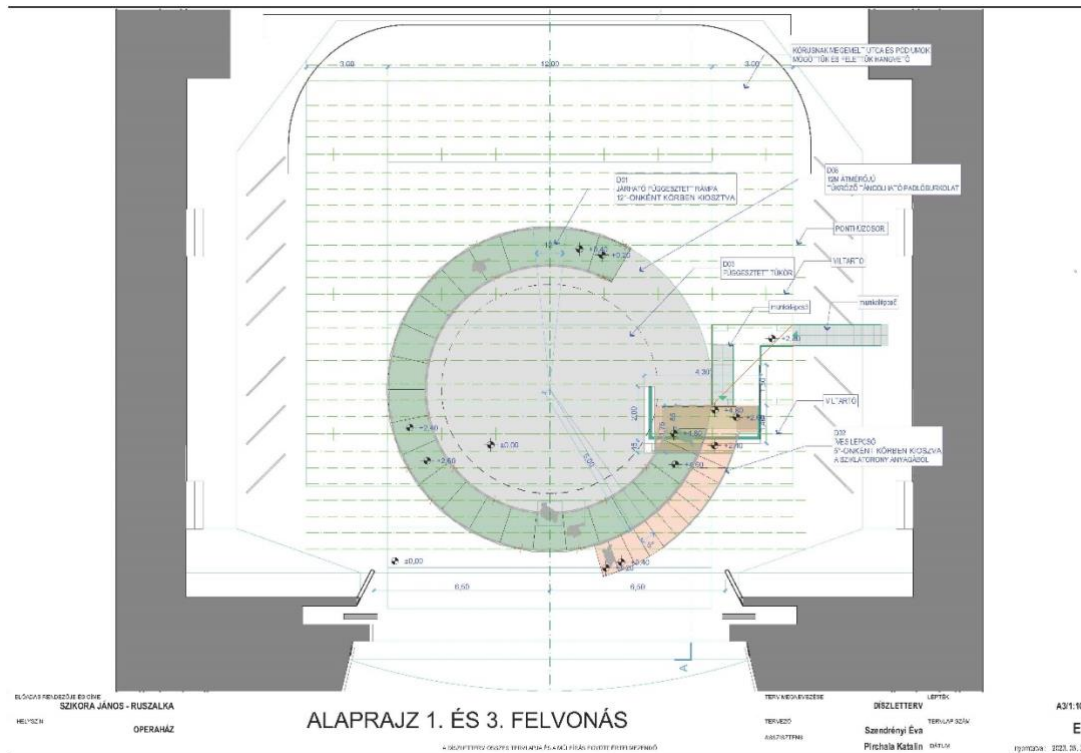
(Utolsó letöltés: 2024.08.12.)

Képek jegyzéke

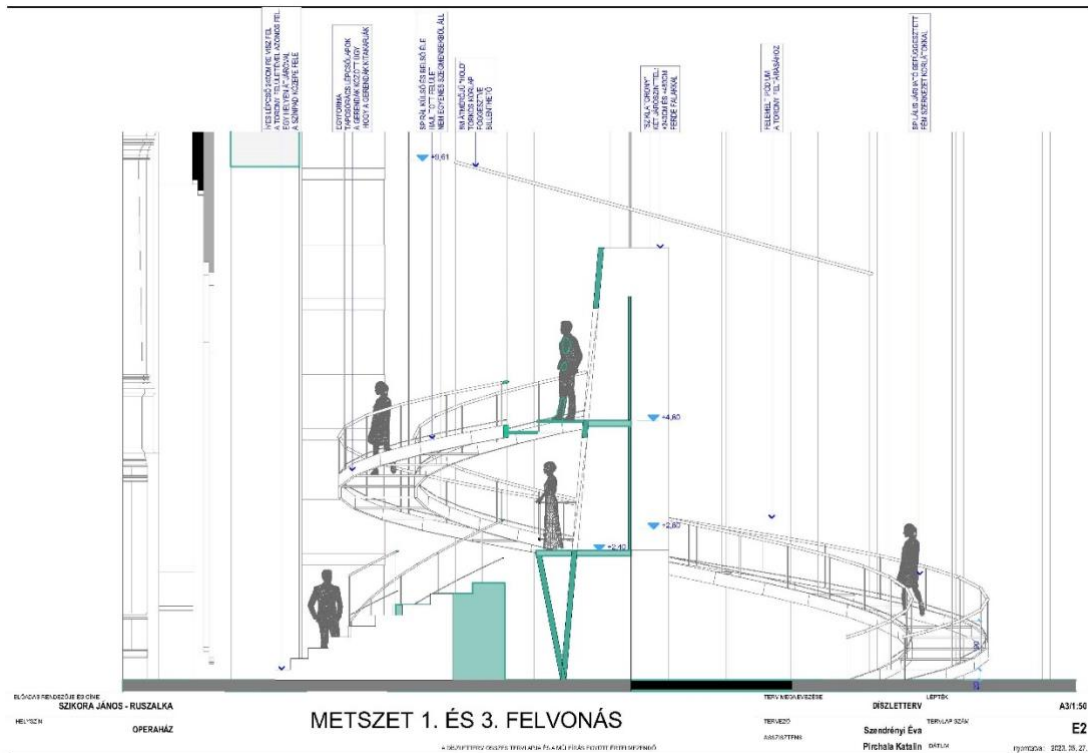
1. kép: Ruzsalka finálé (fotó: Berecz Valter)	2
2. kép: Ruzsalka palotaképe (fotó: Berecz Valter)	3
3. kép: A második felvonás kézimakettje m=1:100 léptékben segíti a rendezőt munkájában	4
4. kép: Loie Fuller táncol	8
5. kép: A MÁO főlépcsőjének 3D terve	9
6. kép: Ruzsalka 2. felvonás első operalépcsős változat látványterve	9
7. kép: Ian Macintosh lépcsőjének borítása glasgow-i otthonában	10
8. kép: A sárga fóliák átvilágíthatóságának próbája	11
9. kép: A második felvonás látványterve	12
10. kép: Az első és a harmadik felvonás látványterve	12
11. kép: Szikla festetlen állapotban a műhelyben	13
12. kép: Dvořák: Ruzsalka - Ostling 2017	15
13. kép: Dvořák: Ruzsalka - Smith 2019	16
14. kép: Dvořák: Ruzsalka - Faeravaag 2020	17
15. kép: Dvořák: Ruzsalka - Poda 2022	17
16. kép: 1-3. felvonás díszletterv – alaprajz	21
17. kép: 1-3. felvonás díszletterv – metszet	22
18. kép: 1-3. felvonás díszletterv – statikai felülnézet	22
19. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla előlnézet	23
20. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla oldalnézet	24
21. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla tömegvázlat	25
22. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla 3D	25
23. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla felületminta	26
24. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla munkaközi	26
25. kép: 2. felvonás díszletterv – alaprajz	27
26. kép: 2. felvonás díszletterv – metszet	27
27. kép: 2. felvonás díszletterv – előlnézet	28
28. kép: 2. felvonás díszletterv – látványterv földszintről	28
29. kép: 2. felvonás díszletterv – látványterv 2. em. páholyból	29
30. kép: 2. felvonás díszletterv – lépcsők	29
31. kép: 2. felvonás díszletterv – rácsos falak	30
32. kép: 2. felvonás díszletterv – pad	30

Függelék – A tervfogadás kiviteli terveinek kivonatos anyagai

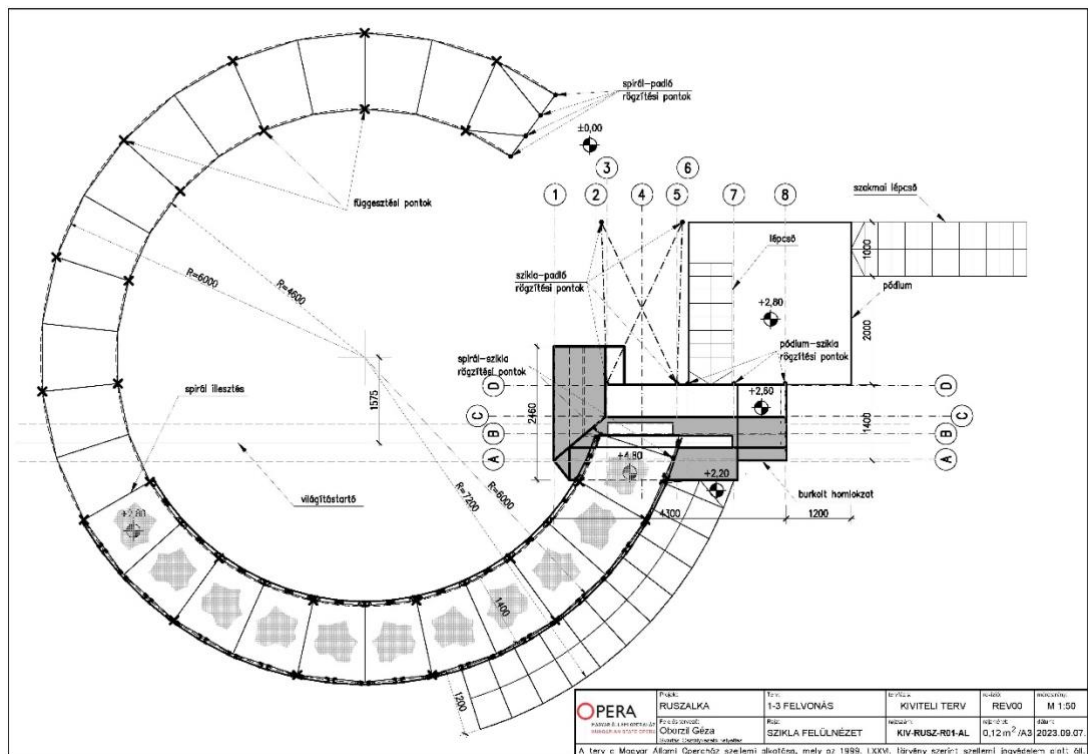
Az 1. és a 3. felvonás díszletterve

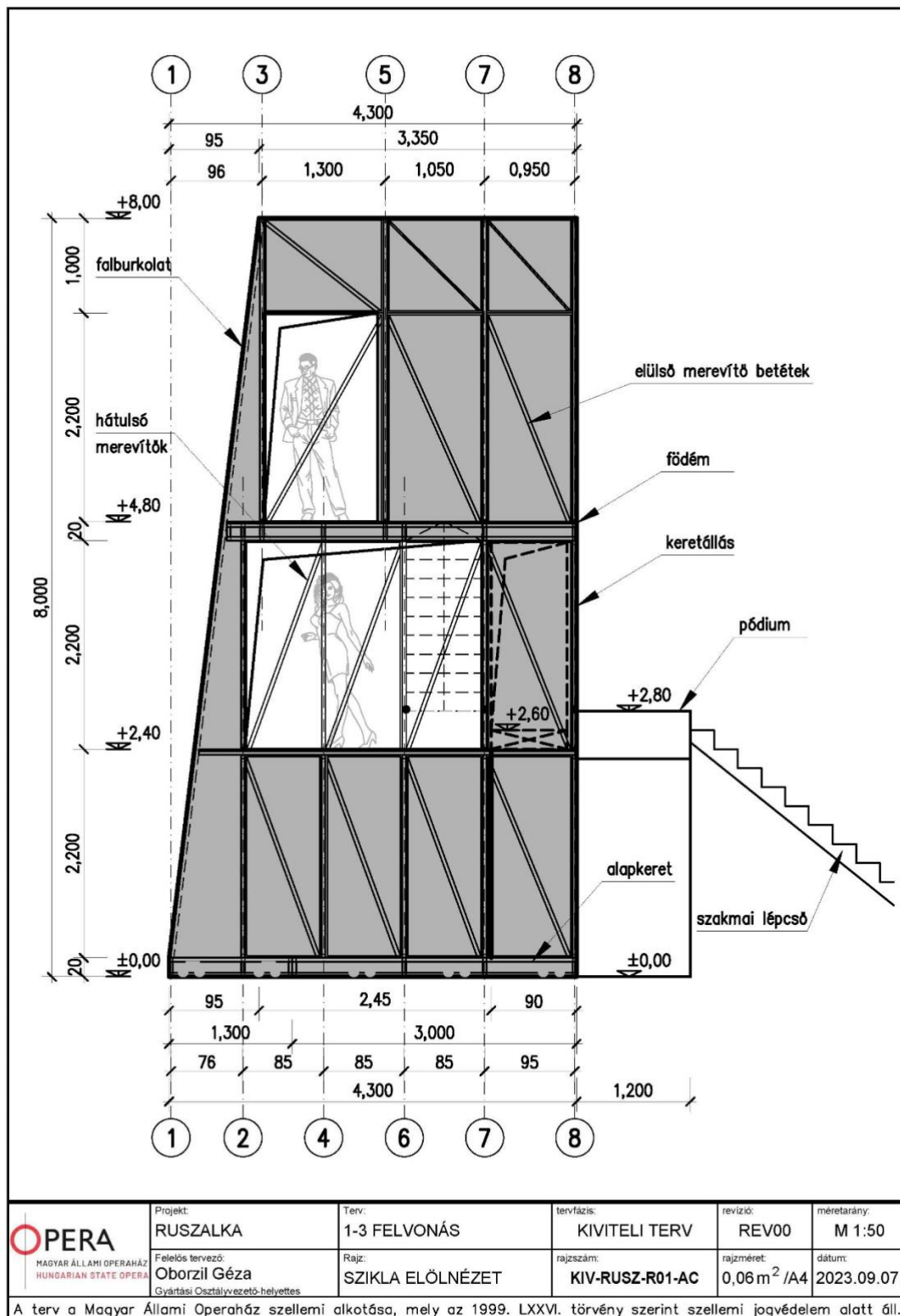
16. kép: 1-3. felvonás díszletterv – alaprajz

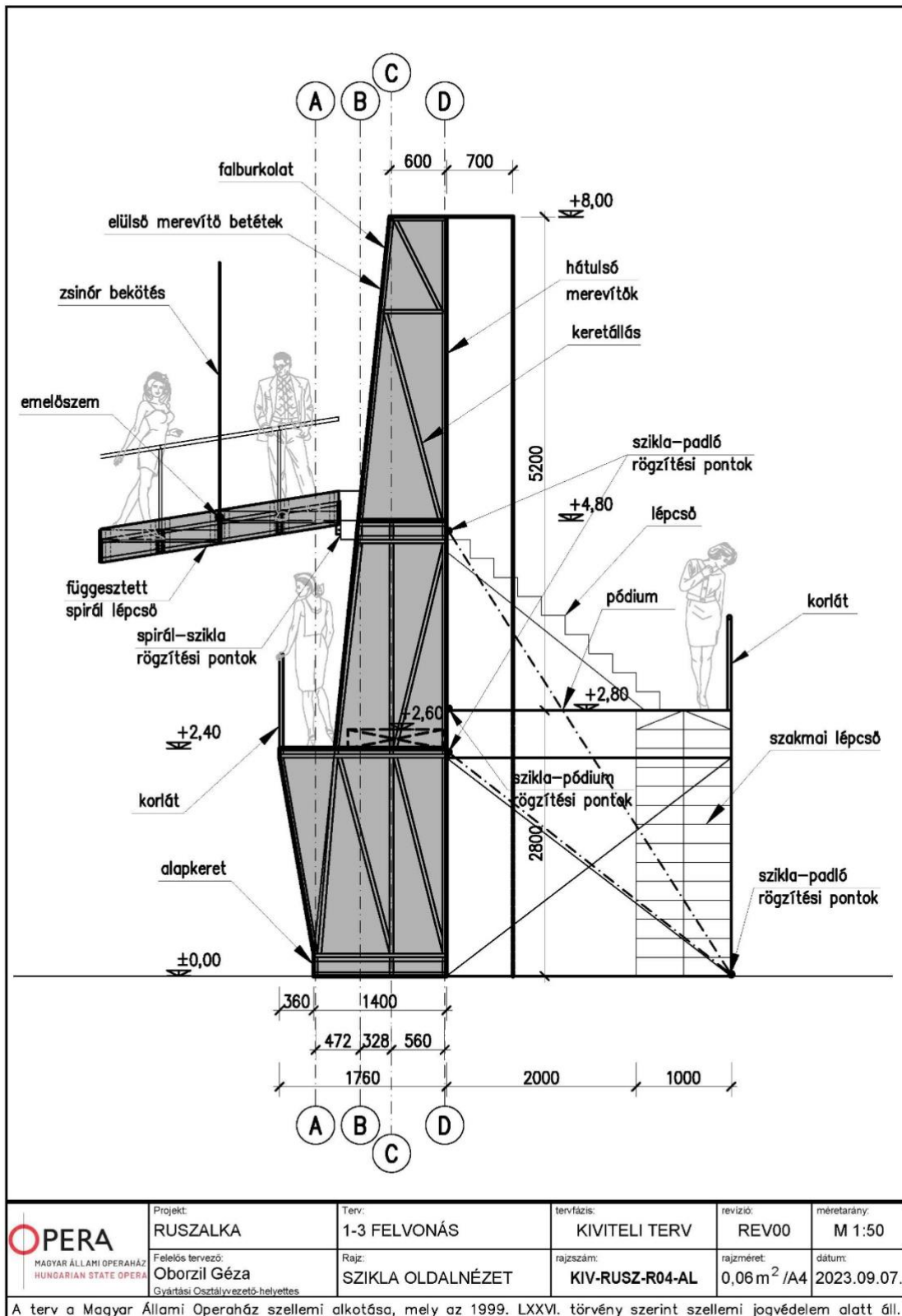
17. kép: 1-3. felvonás díszletterv – metszet

18. kép: 1-3. felvonás díszletterv – statikai felülnézet

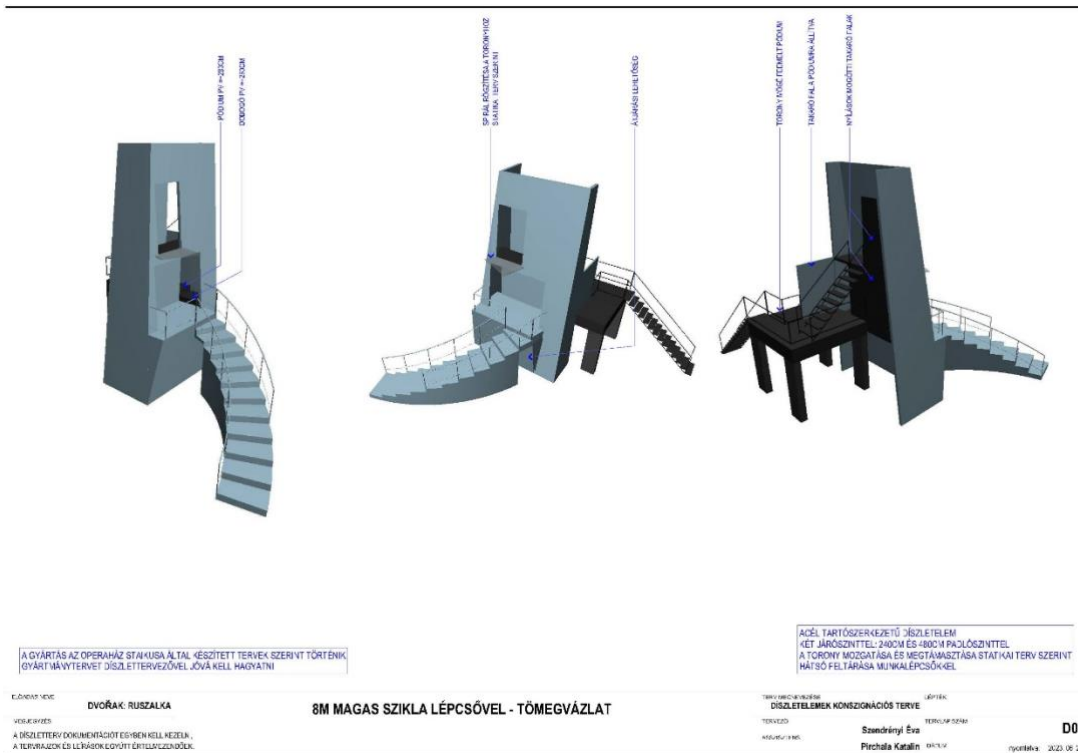

19. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla előlnézet

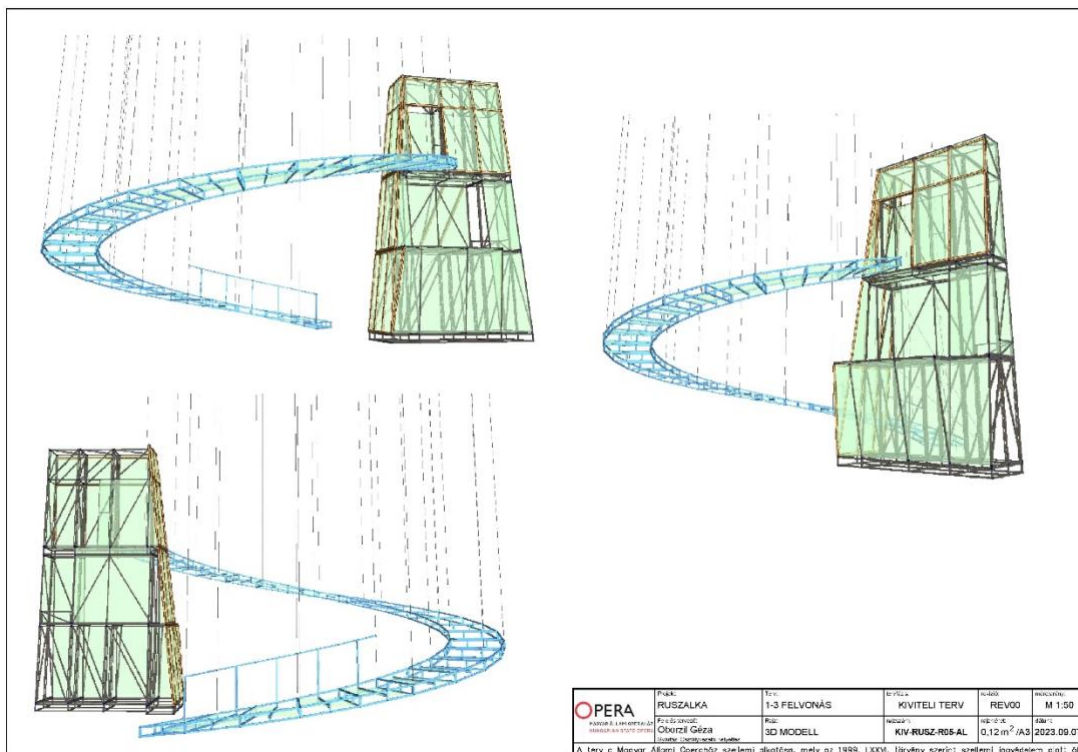

20. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla oldalnézet

21. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla tömegvázlat

22. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla 3D

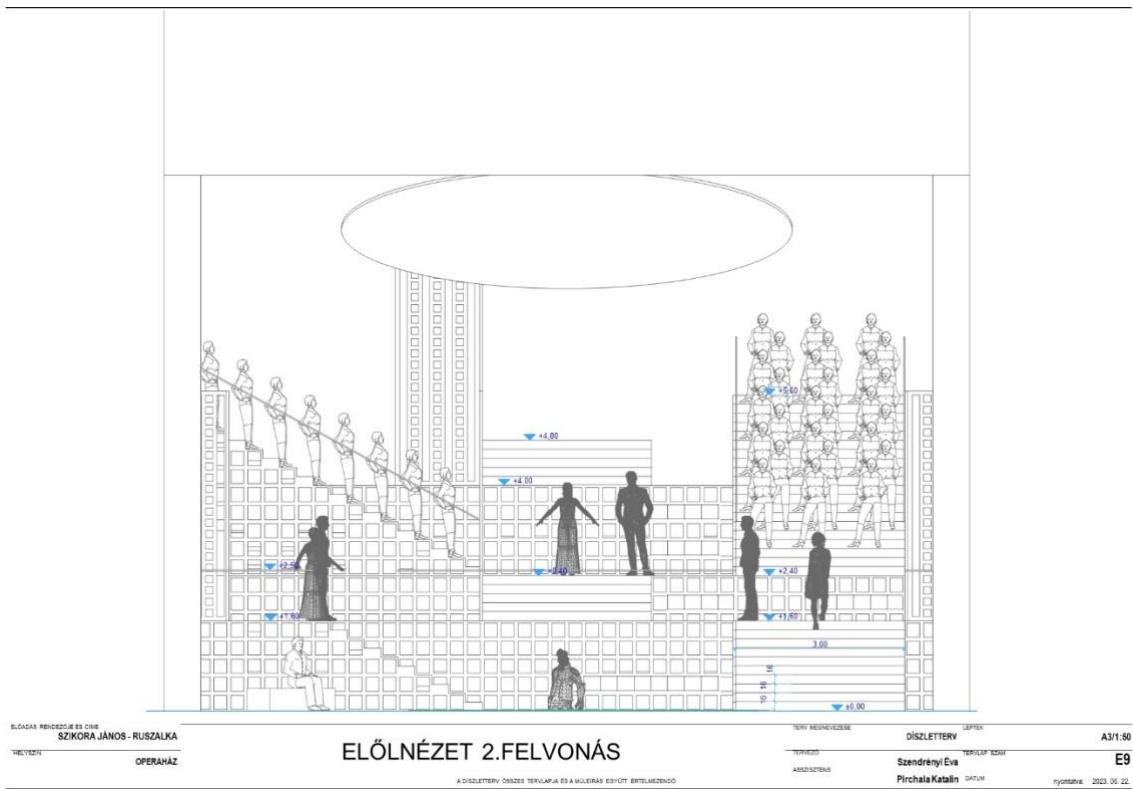

23. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla felületminta

24. kép: 1-3. felvonás díszletterv – szikla munkaközi

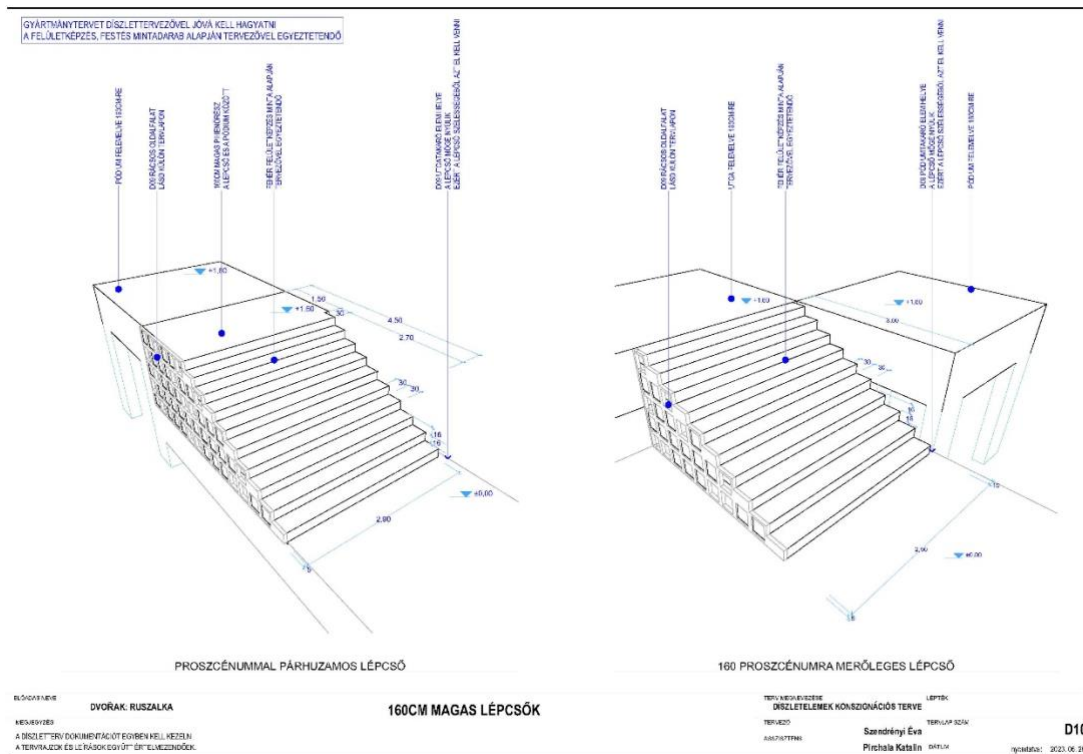
27. kép: 2. felvonás díszletterv – előlnézet

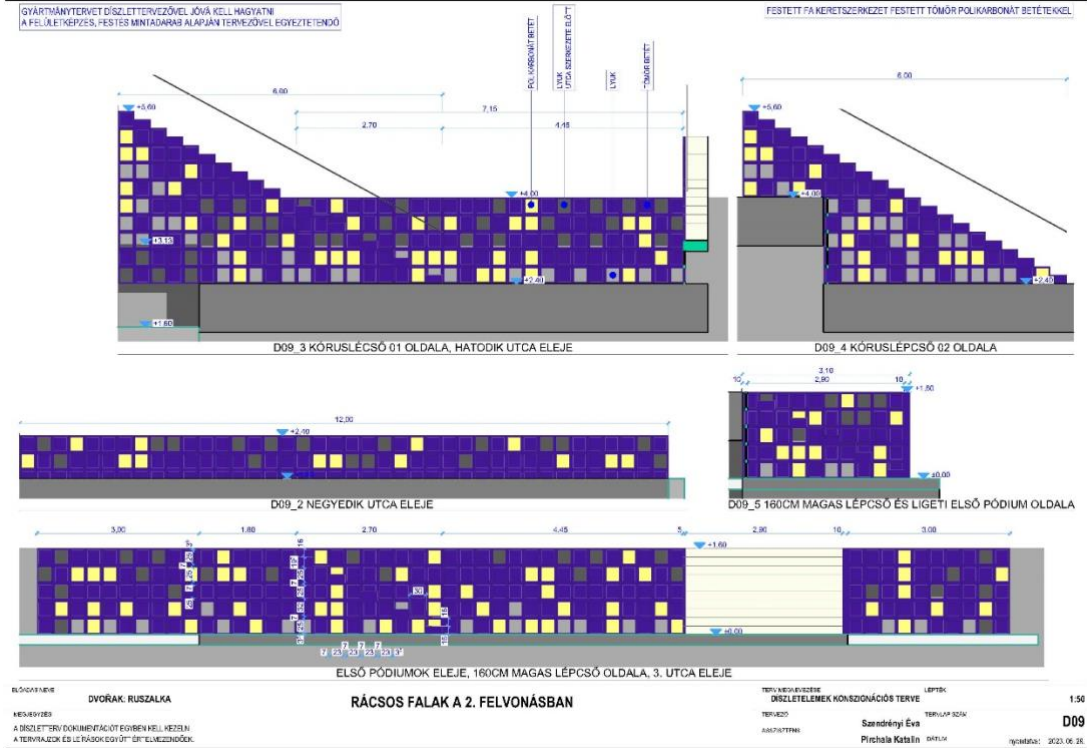
28. kép: 2. felvonás díszletterv – látványterv földszintről

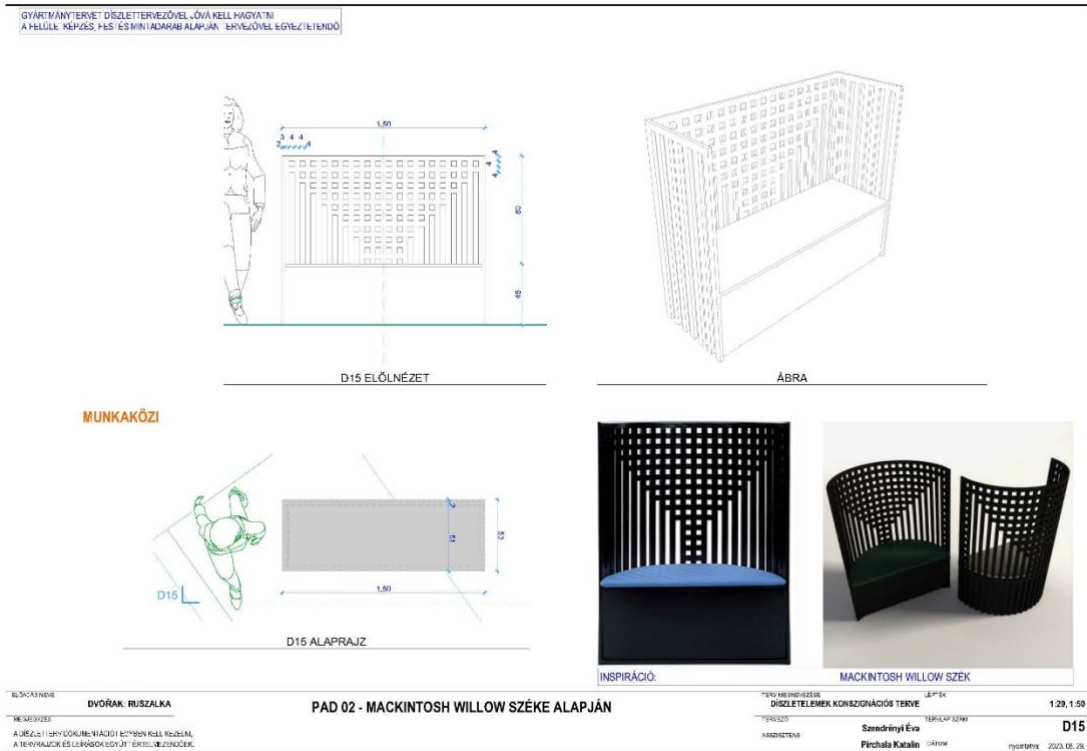
29. kép: 2. felvonás díszletterv – látványterv 2. em. páholyból

30. kép: 2. felvonás díszletterv – lépcsők

31. kép: 2. felvonás díszletterv – rácsos falak

32. kép: 2. felvonás díszletterv – pad